

Motion till riksdagen 2011/12:Sk2

av Jennie Nilsson m.fl. (S)
med anledning av prop. 2010/11:165

Skatteförfarandet

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Skatteverket bör uppmanas att sammanfatta redan existerande och nya förslag till ett brett program för medborgarservice och medborgarinsyn inom skatteförvaltningen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utvärdera den ändrade lagstiftning kring F-skatt som gällt sedan 2009.
3. Riksdagen begär att regeringen återkommer till riksdagen med förslag på åtgärder som begränsar möjligheterna att få F-skatt vid brottslighet i enlighet med vad som anförs i motionen.
4. Riksdagen begär att regeringen återkommer till riksdagen med förslag som ökar möjligheten att återkalla rätten till F-skatt vid brottslighet samt fastställa en karenstid i enlighet med vad som anförs i motionen.
5. Riksdagen beslutar om en ändring i förslaget till skatteförfarandelag så att mervärdesskatten som tidigare ska redovisas vid tidpunkten för inkomstdeklarationen (självdeklarationen) i enlighet med vad som anförs i motionen.

Skatteförfarandet

De bestämmelser som idag går under beteckningen ”skatteförfarandet” finns för närvarande i huvudsak i taxeringslagen (TL), skattebetalningslagen (SBL) och lagen om självdeklaration och kontrolluppgifter (LSK). Vi ser positiv på att samla skatteförfarandet i en lag, och remissinstanserna förefaller i det stora hela vara nöjda med propositionens olika förslag.

Fel! Okänt namn på

På skatteförfarandeområdet finns även lagar som rör områdena särskilda anteckningsskyldigheter, tvångsåtgärder, ersättning för ombud, biträde eller utredning samt ombud.

Till de nya, positiva förslagen hör enligt vår mening bl.a. de ökade möjligheterna att använda deklaraionsombud och skilda deklaraionstidpunkter för juridiska personer.

För att öka Skatteverkets kontrollmöjligheter, skydda seriösa företagare från illojal konkurrens från oseriösa eller kriminella företagare samt öka legitimiteten för skattesystemet har särskilda anteckningsskyldigheter för dem som bedriver vissa typer av verksamheter införts. Dessa med kontrollbefogenheter för Skatteverket finns huvudsakligen i torgkontrollagen, branschkontrollagen och kassaregisterlagen.

Från socialdemokratiskt håll har vi i en särskild motion mot skattefusk, ”Enklare och bättre skattekontroll”, väckt ett antal förslag på ändringar i lagstiftning som nu lyfts samman i skatteförfarandelagen. Vi avser inte att ta upp dessa ändringsförslag i denna motion utan vill ha dessa förslag prövade var för sig i ett senare sammanhang. Denna motion avser att hantera våra mer övergripande synpunkter på skatteförfarandelagen. Dessa kan sammanföras i två synpunkter som handlar om dels skattenämnderna, dels F-skatten.

Skattenämnderna

En effektiv och rättssäker förvaltning är nödvändig för att skapa en hållbar tillväxt, utveckla välfärden och säkerställa demokratin.

Förvaltningens uppgift är att genomföra de beslut som fattas av riksdag och regering på ett sådant sätt att medborgarna känner förtroende för förvaltningens verksamhet. Förvaltningen ska bidra till att utveckla möjligheter och inte skapa svårigheter.

Den svenska välfärdsmodellen har alltid kännetecknats av en hög kvalitet. Den offentliga förvaltningen behöver ständigt reformeras och utvecklas för att svara upp mot nya krav och förutsättningar. Medborgarperspektivet och den demokratiska insynen måste alltid hållas aktuellt och finna former i samklang med tiden. Vi socialdemokrater har varit starkt pådrivande i arbetet med att utnyttja internet för att förbättra servicen till medborgarna. Internet ska givetvis också användas för demokratisk insyn och påverkan.

Den statliga förvaltningen arbetar under stor frihet i förhållande till regering och riksdag. Det ställer emellertid stora krav på förvaltningen att vara medborgarnära, lyhörd inåt och utåt, förändringsbenägen samt innovativ i sitt sätt att arbeta.

Skattenämnderna står i dag för lekmannainflytandet i Skatteverkets verksamhet. Avskaffandet av skattenämnderna kan ses som sista steget i en total avveckling av det lokalt förankrade lekmannainflytandet i den statliga verksamheten. Lekmannainflytandet inom Försäkringskassan i form av socialförsäkringsnämnder avvecklades 2008. Varje nämnd var knuten till ett eller flera

lokalkontor. Arbetsförmedlingsnämnderna, vars styrelsesammansättning dock också inrymde parterna, har också avvecklats.

Skattenämnderna tillkom 1991 och ersatte taxeringsnämnderna. Avsikten var att lekmän skulle delta i avgöranden där deras insyn, medverkan och inflytande kunde antas stärka tilltron till myndighetens objektivitet. Skattenämnderna ingår i Skatteverket och fattar beslut i verkets namn. Ordförande och vice ordförande i skattenämnden förordnas av Skatteverket och ska vara tjänstemän vid verket. Val av övriga ledamöter förrättas av landstingsfullmäktige i det län där skattekontoret är beläget. Det normala i dag är att de som sitter i nämnderna är lokala politiker. Ett taxeringsärende avgörs i nämnden om det avser omprövning av en tvistig fråga eller en skälighets- eller bedömningsfråga av väsentlig ekonomisk betydelse för den skattskyldige.

I propositionen (s. 582 f.) återges den kritik som kommer från Skatteverket och Svenskt Näringsliv mot skattenämnderna. Skatteverket anser att medborgarinflytande genom skattenämnder är otidsenligt och därför bör avskaffas. Svenskt Näringsliv vill ha skatteråd som knyts till varje skattekontor.

Skatteverket argumenterar alltså inte mot medborgarinflytande i sig utan mer mot dess påstått ålderdomliga form. Svenskt Näringsliv vill ha inflytande men ett "annat" än dagens som är mer orienterat mot organisationens medlemmar (företag) och intressen. De omprövningsbeslut som i dag avgörs i en skattenämnd bör enligt Svenskt Näringsliv i fortsättningen fattas av en annan och ny tjänsteman.

Vi kan acceptera avskaffandet av skattenämnderna mot bakgrund av de undersökningar som propositionen och den bakomliggande Skatteförfarandeutredningen refererar till. Däremot vill vi, i likhet med Svenskt Näringsliv, inte ha någon tillbakagång till en ämbetsmannastat utan insyn och överklagbarhet. Vem som ska "vakta väktarna" är en alltid lika aktuell fråga när det gäller byråkratier och professioner.

I den rödgröna förvaltningspolitiska motionen 2009/10:Fi11 till den förvaltningspolitiska propositionen 2009/10:175 *Offentlig förvaltning för demokrati, delaktighet och tillväxt* har vi framfört en bred katalog av idéer över hur den medborgerliga servicen och insynen kan stärkas. Insyn, påverkan och inflytande via representativa organ som skattenämnder är givetvis inte den enda formen av demokratisk påverkan och medborgarinflytande. Inte minst den digitala revolutionen har gett nya möjligheter till service, information och påverkan. Skatteverket har varit duktigt på att förbättra sin service via internet. Den samverkan verket har ihop med Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten i lokala servicekontor har också varit bra för medborgarna. Vi anser att Skatteverket ska uppmanas att sammanfatta redan existerande och nya förslag till ett brett program för medborgarservice och medborgarinsyn inom skatteförvaltningen. De intressen Svenskt Näringsliv företräder bör också uppmärksammas i detta sammanhang. Företag och juridiska personer är givetvis lika viktiga kunder hos Skatteverket som fysiska personer. Termen "kund" för medborgarnas relation till en förvaltning kan givetvis ifrågasättas i många sammanhang, men i just detta fall känns termen rätt för att understryka Skatteverkets serviceroll.

Fel! Okänt namn

F-skatt

I dag kan endast den som har fått en F-skattsedel betala den preliminära skatten som F-skatt. En ansökan om F-skattsedel beviljas om vissa krav är uppfyllda. Den skattskyldige betalar själv in F-skatten. För den som betalar ut ersättning för arbete har mottagarens skattsedel avgörande betydelse. Har mottagaren F-skattsedel ska normalt inget skatteavdrag göras och inga arbetsgivaravgifter betalas. Riksdagen beslutade att från den 1 januari 2009 ändra inkomstskattelagens kriterium för hur självständig en verksamhet ska vara för att bedömas som näringsverksamhet, i syfte att göra det lättare att få en F-skattsedel. Vi har i den rödgröna motionen 2008/09:Sk11 på proposition 2008/09:62 *F-skatt åt fler* menat att effekterna av detta borde utvärderas.

Skatteförfarandeutredningen ansåg att ökad användning av elektronisk kommunikation borde uppmuntras, eftersom det underlättar för både skattskyldiga och Skatteverket. Det är en uppfattning som både vi och regeringen delar. Enligt utredningens mening fanns det därför skäl att ersätta uttrycket att ”utfärda F-skattsedel” med det mer teknikneutrala uttrycket ”godkänd för F-skatt”, något som gjorts i propositionen. Regeringen skriver vidare i propositionen att rättsverkningarna endast ska vara knutna till själva godkännandet. Rättsverkningar bör alltså inte knytas till F-skattebevis eller liknande handlingar som är avsedda att visas upp. Det innebär att uppdragstagaren ska vara godkänd för F-skatt och skriftligen åberopa godkännandet för att utbetalaren ska vara befriad från skyldigheten att göra skatteavdrag. Eftersom rättsverkningarna av ett godkännande för F-skatt inte längre ska vara knutna till uppvisandet av en F-skattsedel eller ett F-skattebevis, finns det, enligt utredaren, ingen anledning att hålla fast vid ett förfarande med årliga beslut. Ett godkännande för F-skatt ska alltså gälla tills vidare, det vill säga till dess att det återkallas. Detta är också regeringens förslag.

Vi har i den tidigare nämnda kommittémotionen på propositionen *F-skatt åt fler* pekat på de stora risker som finns med ett utvidgat näringsverksamhetsbegrepp och ett uppluckrat arbetstagarbegrepp. Det vore önskvärt att nu utvärdera hur löntagare, arbetsgivare och enskilda företagare har anpassat sig till de nya reglerna för F-skatt. Har löntagare pressats att övergå från att vara arbetstagare till att bli egenföretagare och uppdragstagare för att behålla sina jobb? Hur har de förändrade reglerna för F-skatt påverkat lönebildningen och kostnaderna i olika branscher?

Propositionen behandlar framför allt under vilka omständigheter en arbetsgivare kan anta att F-skatt verkligen har godkänts. Att ett godkännande gäller tills vidare innebär ingen materiell förändring, eftersom den som hade en F-skattsedel vid årets slut fick en ny utan prövning.

Det har diskuterats om en F-skattsedel, och nu godkänd F-skatt, bör tidsbegränsas och omprövas vid några tidsmellanrum. Vi menar att den frågan kan läggas som en eventuell slutsats eller åtgärd om en utvärdering visar att de ändrade reglerna för F-skatt missbrukats exempelvis i form av skatteundandragande.

Vi socialdemokrater menar fortfarande, precis som i vår tidigare motion på propositionen *F-skatt åt fler*, att regeringen måste lägga fram förslag till åtgärder som begränsar möjligheten att få F-skatt då en person varit inblandad i skattefusk eller annan brottslig verksamhet. Någon form av vandelsprövning är inget orimligt krav, och vi uppfattar det som att regeringen ofta tar väl lätt på problemen med skattebrott, ekonomisk brottslighet och svart ekonomi. Sänkta skatter och avskaffade regler anses ”lösa” problemen, vilket är ett naivt synsätt. Den ekonomiska vinningen är drivkraften för kriminella i allmänhet och den grova organiserade brottsligheten i synnerhet. Med alltför uppluckrade regler och svaga kontrollsystem riskerar seriösa företagare att få kämpa mot oseriös konkurrens från kriminella.

Skatteförfarandelagen innebär att F-skatt kan återkallas vid missbruk; en karenstid på två år gäller också från missbrukstillfället. Samtidigt ändras inte den lagstiftning som gör att den som har fått F-skatt återkallad på grund av att han eller hon inte har följt ett föreläggande om att lämna deklaration och uppgift, brister i redovisning eller betalning av en skatt eller avgift, får näringsförbud eller försätts i konkurs inte drabbas av någon karens. Ny F-skatt kan meddelas när grunden för återkallelsen har undanröjts. Vi vill att regeringen lägger fram förslag till åtgärder som ökar möjligheten att både återkalla rätten till F-skatt och införa en karenstid. Inte bara skattefusk utan också domar för annan brottslig verksamhet måste kunna ligga till grund för ett återkallande. Vi tycker detta är rimligt utifrån den utveckling vi ser där ”vanliga” kriminella alltmer ägnar sig åt ekonomisk brottslighet. En del i bekämpandet av den grova organiserade brottsligheten i dag är också att på olika sätt försvåra dess ekonomiska verksamhet. Utifrån samma resonemang tycker vi också att en karenstid är bra för att hindra och mota oseriösa företagare, i synnerhet om de också består av kriminella.

Övrigt

Vi har avstått från att kommentera detaljförslag, men eftersom också många remissinstanser är kritiska mot förslaget om redovisningstidpunkt för mervärdesskatt vill vi ta upp detta. Givetvis är det mycket bra för småföretagare att nu kunna betala in mervärdesskatten enbart en gång om året; här innebär Skatteförfarandeutredningens förslag som nu blivit propositionstext en bra administrativ förenkling.

Far, branschorganisationen för revisorer och rådgivare, har pekat på att deklarationer i dag i praktiken kan lämnas ända fram till den 15 juni. I det nya förslaget ska helårsomsen inbetalas redan den 26 februari. Många av de uppgifter som krävs för att man på ett riktigt sätt ska kunna redovisa en korrekt årsmoms kommer inte in till företagen förrän en bit in i januari. Att tidigare lägga momsredovisningen leder till en större administrativ börda och högre kostnader för företagen samt till att företagen riskerar att göra fler fel i sina momsredovisningar.

Fel! Okänt namn på

Regeringen har med hänvisning till EU-direktiv valt att inte lyssna på småföretagens och olika andra remissinstansers åsikt om redovisningstidpunkt. Regeringen har valt att bereda frågan så att möjligheten att använda EU-direktivets undantagsartikel inte beaktats. I EU-sammanhang har det rätt samstämmighet i fråga om att så långt som möjligt vidmakthålla Sveriges suveränitet i skattefrågor. Regeringen har i ett annat momssammanhang, det om föreningars momsbefrielse, hävdad detta. Vi menar att även i detta fall borde en svensk ståndpunkt hävdas och prövas, om den ifrågasätts. Rätten att redovisa mervärdesskatten för beskattningsåret vid tidpunkten för inkomstdeklarationen (föreslagen ny beteckning på självdeklarationen) bör kvarstå. Skulle man från EU:s sida ifrågasätta detta så måste möjligheten att tillämpa undantaget (artikel 395) i EU-direktivet prövas innan någon EU-anpassad ändring föreslås.

Vi understryker att yrkandet gäller tidpunkten för redovisningen, alltså 26 kap. 33 § skatteförfarandelagen. Vi delar helt regeringens förslag om att redovisa momsen på årsbasis i stället för månadsvis.

Stockholm den 12 oktober 2011

Jennie Nilsson (S)

Fredrik Olovsson (S)

Christina Oskarsson (S)

Peter Persson (S)

Hans Olsson (S)

Anders Karlsson (S)